

Landschappelijke inpassing Krakenburgsestraat/dijkstraat

Naam : Familie van de Pas
Straat : Krakenburgsestraat
Postcode :
Plaats : Oosterhout

Landschapsbeheer Gelderland
6891 DA Rozendaal
Contactpersoon: S. Bemmer
Datum: januari 2015

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaren van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Aanleiding

In het buitengebied van Oosterhout, gaat de familie van de pas 4000 m² aan kassen slopen. Hiervoor in de plaats wordt op het perceel een woning gebouwd op de hoek van de krakenburgsestraat/dijkstraat.

Omdat het groene karakter van de gemeente een belangrijke identiteit drager is verlangt de gemeente Overbetuwe een haalbaar, landschappelijk inrichtingsplan, waarbij nieuwe ontwikkelingen worden ingezet ter versterking van deze groene kwaliteit. In de planvorming is rekening gehouden met een drietal zaken die van belang zijn:

1. Landschap
2. Cultuurhistorie
3. Wensen van de eigenaar

Deze landschappelijke inpassing biedt op deze manier belangrijke kansen voor het verbeteren van de vitaliteit en leefbaarheid van het landelijk gebied.

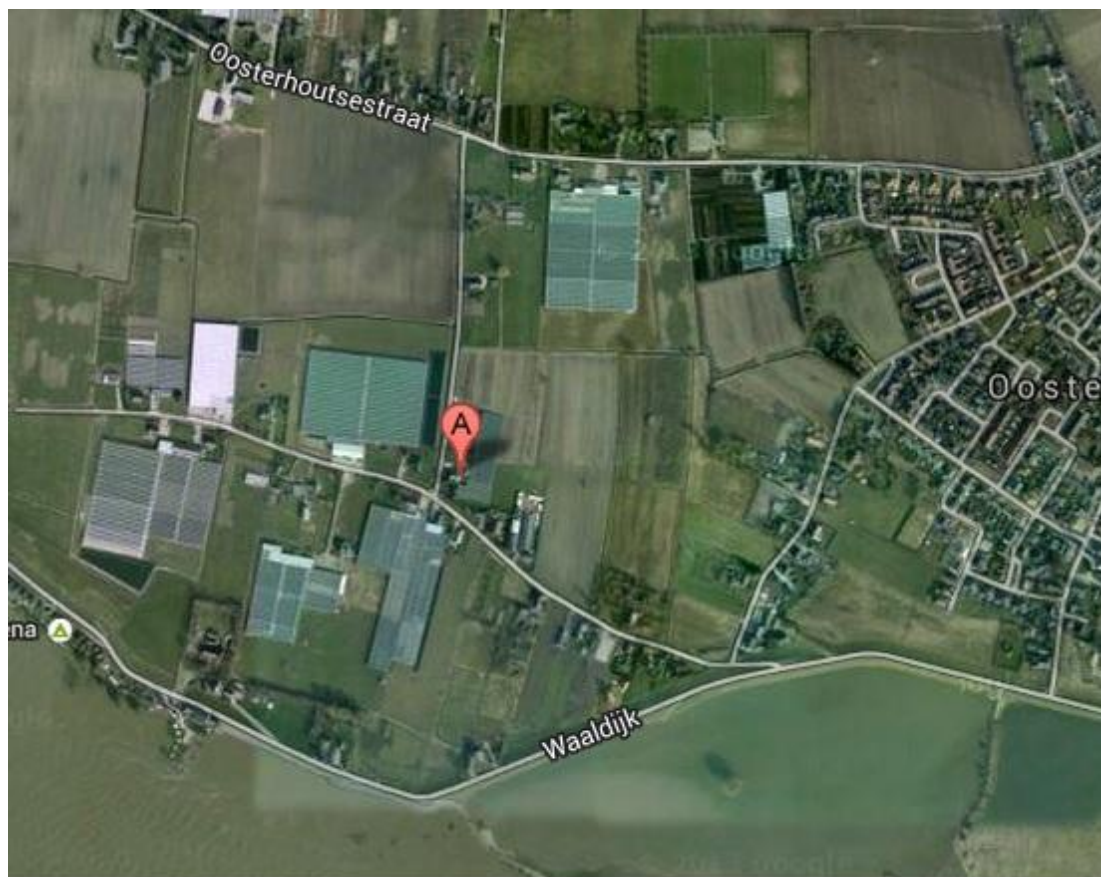
Huidige situatie

Het kassencomplex is gelegen achter de woning aan de krakenburgsestraat 4 te Oosterhout. Het totale perceel bedraagt 6600 m², waarvan bijna 4000 m² uit oude kassen bestaat.

De onderstaande luchtfoto geeft de huidige situatie weer en de ligging van het erf in het landschap.

Luchtfoto detail erf: Op het erf treffen we weinig beplanting aan, behalve de sierbeplanting van de bestaande woning, bestaat het perceel vooral uit kassen.

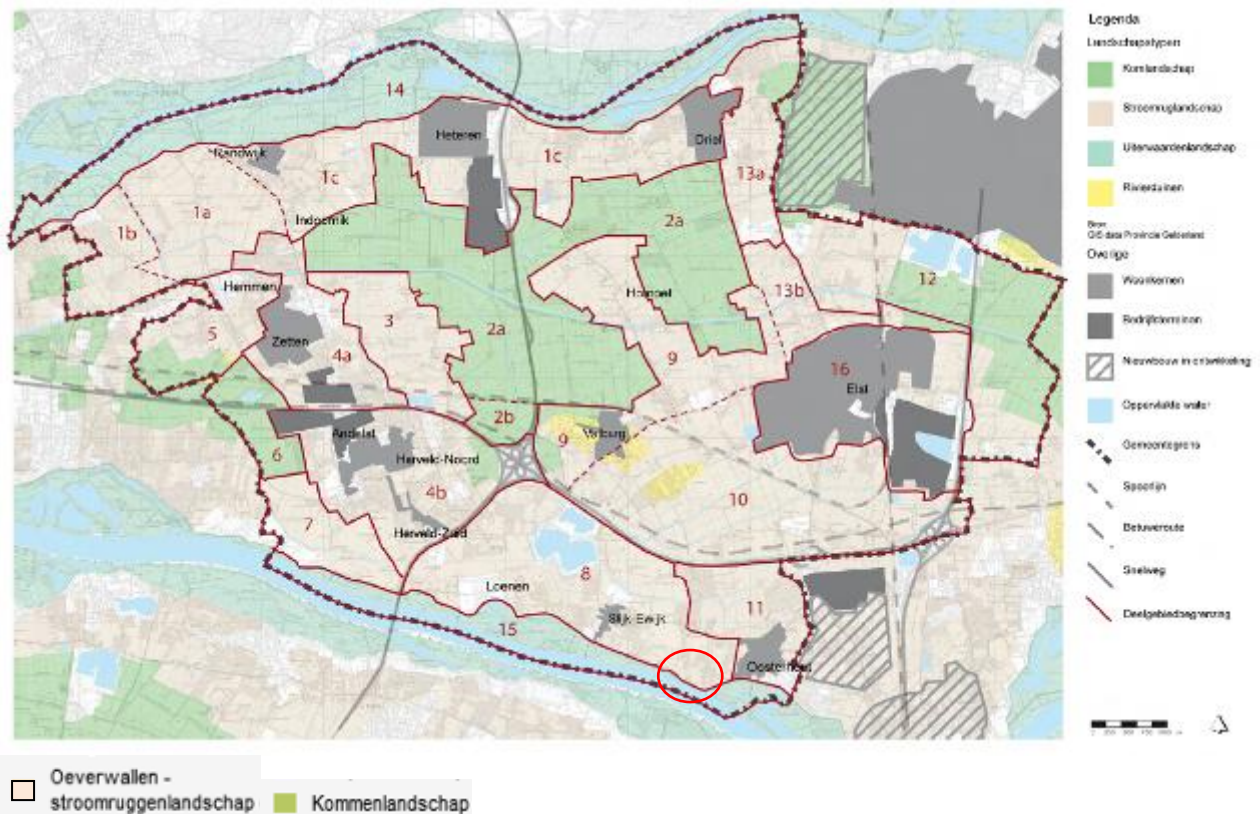

Luchtfoto omgeving: Het pereel bevindt zich in het meer besloten en kleinschalige oeverwallen landschap..

Cultuurhistorie

De cultuurhistorie is een belangrijk aspect bij ontwikkelingsprojecten als deze. Afhankelijk van de situatie en de ontstaansgeschiedenis van de locatie kan de cultuurhistorie in meer of minder mate een rol spelen.

Onderstaande historische kaart uit 1900 laat duidelijk de karakteristieken van het oeverwallandschap zien. Het oeverwallandschap wordt gekenmerkt door kleinschaligheid met karakteristieke elementen als fruitbomen, boomgaarden, laanbeplanting, elzensingels en erfbeplanting. Op de locatie van de krakenburgsestraat stonden in 1900 hoogstamfruitbomen. Daarnaast kan je zien dat bijna alle percelen omzoomd waren met kavelgrensbeplanting.

Historische atlas omstreeks 1900 ↓ Bron: www.kaart.cc

Landschappelijke inpassing

Wanneer het gaat om een landschappelijke inpassing zijn vooral de grote structuren op het erf van belang. Deze hebben landschappelijk gezien de meeste impact en zijn bepalend voor het aanzien van het erf (op afstand).

Deze structuren zijn in veel gevallen erf-overschrijdend en zorgen ervoor dat het erf onderdeel wordt van het landschap. Dergelijke structuren bestaan voornamelijk uit opgaande beplantingselementen welke verschillend van aard kunnen zijn, afhankelijk van het betreffende landschapstype. Denk daarbij aan knip- en scheerheggen, struweelhagen, houtsingels, geriefhoutbosjes, (knot-) bomenrijen, solitaire bomen en boomgaarden.

Belangrijke richtlijnen deelgebied 8:

- behoud en versterking van de kleinschaligheid op de oeverwal
- contrast tussen oeverwal en komgrond vergroten
- grillige bebouwings- en kavelpatronen
- vergroten recreatieve waarden, ommetjes en wandelroutes realiseren
- aanleg van streekeigen beplanting, zoals hoogstamfruit

Beplantingsplan

Het inrichtingsplan is afgestemd op het LOP van de gemeente Overbetuwe. Dit resulteert in een landschappelijk en cultuurhistorisch verantwoorde inrichting, waarbij niet alleen is gelet op de inrichting van het erf, maar ook naar de mogelijkheden het landschap in de directe omgeving te versterken. Op de bijgevoegde ontwerpkaart wordt een inrichtingsvoorstel gedaan. De hieronder beschreven elementen zijn terug te vinden op de kaart.

Leeswijzer

In het plan wordt per aan te leggen landschapselement een korte toelichting gegeven op de cultuurhistorische waarde van dit element op het erf. Daarnaast is er een uitwerking gemaakt resulterend in een lijst van aan te leggen soorten en aantallen. Ten aanzien van de uitvoering, welke u zelf ter hand zal nemen, wil ik u wijzen op onze website www.landschapsbeheergelderland.nl waar, naast aanleg, ook de beheeraspecten van de diverse landschapselementen middels instructiefilmpjes te zien zijn.

Beplanting Krakenburgsestraat te Oosterhout

Deze inpassing bestaat uit de volgende landschapselementen;

- Hoogstamboomgaard
- struweelhaag
- Vogelbosje/bijenbosje
- Solitaire bomen
- Knip- en scheerheg

1. Knip-en scheerheg

.....

Op uw erf

Aan de voorkant van de nieuwe woning.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 11 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 50 stuks
Soort	: Haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>)
Maat	: 80-100 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie. Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken. Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden.

Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding.

Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Knip- en scheerheg

2. Solitaire boom

Op uw erf

Aan de voorkant van de nieuwe woning wordt een solitaire peer aangeplant. Op de oeverwallen in het rivierengebied zag je historisch vaak nog een fruitboom voor het huis. Elke meter werd benut en de fruitboom zorgde zowel voor schaduw bij de woning als voor fruit voor de eigen voorziening.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Aantal	: 1 stuks
Soort	: Gieser wildeman
Maat	: hoogstam
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Solitaire boom

3. Knip-en scheerheg

.....

Op uw erf

Aan de zijkant van de nieuwe woning.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 75 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 300 stuks
Soort	: Haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>)
Maat	: 80-100 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

4. Hoogstamboomgaard

.....

Op uw erf

Achter de nieuwe woning wordt een kleine boerenboomgaard aangeplant. Op de historische kaart is te zien dat van oorsprong op deze locatie ook hoogstamfruit heeft gestaan. Met de aanplant van de boerenboomgaard wordt dit beeld weer terug gebracht. Omdat de familie aan de Dijkstraat ook al een perceel hoogstamboomgaard bezit met hierop 40 hoogstambomen, is er geen behoefte aan een grotere boomgaard bij het huis.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Plantwijze	: Kruislings verband, Plantafstand 8 a 10 meter
Aantal	: 8 stuks
Rassen	: Zie rassentabel
Maat	: hoogstam
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Plant de bomen minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens

Cultuurhistorische waarde

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen. Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden.

Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen. Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Hoogstamboomgaard

5. Bomenrij

.....

Op uw erf

Om het perceel landschappelijk in te passen wordt er gekozen voor kavelbeplanting rondom het nieuwe weiland, op deze plaats staan nu nog de kassen. Op deze locatie worden twee solitaire bomen aangeplant, om zo vanuit de bestaande woning ook het zicht op het weiland daarachter te behouden.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Plantwijze	: 10 meter uit elkaar
Aantal	: 2 stuks
Soort	: Gewone es (Fraxinus excelsior)
Maat	: 12-14 cm stamomtrek op 1.00 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

6. Bomenrij

Op uw erf

Om het perceel landschappelijk in te passen wordt er gekozen voor kavelbeplanting rondom het nieuwe weiland, op deze plaats staan nu nog de kassen. Op deze locatie worden drie solitaire bomen aangeplant, zodat de burens ook nog uitzicht hebben op het toekomstige weiland.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Plantwijze	: 10 meter uit elkaar
Aantal	: 3 stuks
Soort	: Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)
Maat	: 12-14 cm stamomtrek op 1.00 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:

7. Vogelbosje

Op uw erf

Aan de noordkant van het perceel wordt een bosje aangelegd met veel soorten die aantrekkelijk zijn voor vogels. Dit zorgt voor een inpassing van de nieuwe woning aan de noordkant.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Oppervlakte	: 250 m ²
Plantwijze	: driehoeksverband 1,50 m x 1,50 m
Aantal	: 125 stuks
Soort	: 25 stuks schietwilg (<i>Salix alba</i>) 25 stuks zwarte els (<i>Alnus glutinosa</i>) 25 stuks hondsroos (<i>Rosa canina</i>) 25 stuks gewone vlier (<i>Sambucus nigra</i>) 25 stuks hazelaar (<i>Corylus avellana</i>)
Maat	: 60-80 cm lengte

Aanleg en beheer : Zie informatievellen in de bijlage

Cultuurhistorische waarde

Vogelbosjes kom je vaak tegen op het erf. Een vogelbosje is een bosje die voornamelijk uit struiken bestaat en vaak niet groter is dan 500 m² met een gemiddelde oppervlakte van 200 m². De soorten die in het bosje aangeplant worden, zijn vooral besdragende struiken als meidoorn, gelderse roos en lijsterbes om vogels aan te trekken. Een vogelbosje wordt gebruikt als broedplaats en schuilplaats door zowel vogels als klein zoogdieren. Daardoor voegt een vogelbosje veel toe aan de ecologische diversiteit op en rondom het erf.

8. Struweelhaag

.....

Op uw erf

Aan de oostkant van het nieuwe weiland wordt een struweelhaag aangeplant.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 60 meter
Plantrijen	: 2 plantrijen
Plantwijze	: 2 stuks per strekkende meter per rij
Aantal	: 250 stuks
Soort	: 50 stuks Sleedoorn (<i>Prunus spinosa</i>) 25 stuks Hondсроos (<i>Rosa canina</i>) 75 stuks Hazelaar (<i>Corylus avellana</i>) 50 stuks haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>) 50 stuks gewone vlier (<i>Sambucus nigra</i>)
Maat	: 100-125 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen. Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Struweelhaag

Plantsoenlijst

Hieronder staat de totale plantsoenlijst weergegeven die nodig is om het plan te realiseren.

Familie van de Pas			
Nederlandse naam		Maat	Aantal
Haagbeuk	Carpinus betulus	60-80	400
Hazelaar	Corylus avellana	60-80	100
Hondsroos	Rosa canina	60-80	50
Schietwilg	Salix alba	60-80	25
Sleedoorn	Prunus spinosa	60-80	50
Vlier	Sambucus nigra	60-80	75
Zwarte els	Alnus glutinosa	60-80	25
Boompalen	Onbehandeld	8x250	14
Gewone es	Fraxinus excelsior	12-14	5
Appel	Cox's Orange Pippin(*)	hoogstam	1
Appel	Laxton's Superb	hoogstam	1
Appel	Zoete Bloemee*	hoogstam	1
Kers	Meikers*	hoogstam	1
Peer	Doyenne du comice	hoogstam	1
Peer	Gieser Wildeman*	hoogstam	1
Peer	Winterjan	hoogstam	1
Pruim	Mirabelle de Nancy(*)	hoogstam	1
Pruim	Opal*	hoogstam	1

Soorten kunnen in overleg met de Landschapscoördinator van de gemeente Overbetuwe worden gewijzigd.